A romániai kis- és közepes vállalatok (KKV) és a strukturális alapok[1]

HORVÁTH RÉKA[2]

Tanulmányunkban egy kis- és közepes vállalkozásokat érintő kutatási projekt néhány regionális vonatkozásban is értelmezhető eredményeit mutatjuk be. A kutatásban elsősorban a következőket vizsgáltuk: a vállalkozások által megpályázható strukturális alapok (regionális operatív program és gazdasági és versenyképesség operatív program) nyújtotta lehetőségek és a KKV-k szükségletei közötti eltérések; a KKV-k gyengeségei az uniós pályázatok megírásában és a projektek életbe ültetésében.

Kulcsszavak: KKV, EU-s támogatási alapok és programok, Románia, régiók.
JEL kódok: D2, G3, H7, L2, R1

Tanulmányunkban egy kis- és közepes vállalkozásokat (a továbbiakban: KKV-k) érintő kutatási projekt néhány regionális vonatkozásban is értelmezhető eredményeit mutatjuk be. A 2010-ben zajló kutatást a The Vienna Institute for International Economic Studies vezette, címe pedig *A romániai KKV-k hozzáférése a strukturális alapokhoz és támogató eszközökhöz.*[3]

A kutatás és a végső jelentés célja az volt, hogy értékeljük a KKV-k üzleti környezetét és azon képességeiket, amelyek lehetővé teszik a ver-

[1] A tanulmány egy, az Európai Bizottság által a közbeszerzési eljárás keretén belül támogatott kutatáson alapszik, amelynek címe A romániai KKV-k hozzáférése a strukturális alapokhoz és támogató eszközökhöz. CCI 2009.CE.160.AT.062. számú közbeszerzési eljárás, a pénzügyi támogatás 9000 euró és az Európai Regionális Fejlesztési Alapból érkezett. A vélemények csak a The Vienna Institute for International Economic Studies (WIIW) álláspontját tükrözik, és nem képviselik az Európai Bizottság hivatalos álláspontját.

[2] PhD, egyetemi adjunktus, Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi kar.

[3] A kutatási projektet Hunya Gábor vezette, a csapat tagjai voltak: Irina Dumitriu (Romanian Banking Institute, Bucharest, Romania), Réka Horváth (Faculty of Economics and Business Administration, Babeş–Bolyai University, Cluj-Napoca, Romania), Iuliana Klebeev (Project Consulting AGE, Bucharest, Romania) és Sascha Ruhland (Austrian Institute for SME Research).

senyképességüket növelő projektek életbe ültetését. Ezért a kutatás során a következő témákat vizsgáltuk:

– a KKV-k törvényi, adózási, intézményi, üzleti, pénzügyi környezete;

– a kis- és közepes vállalkozások képességei és szükségletei különböző projektek lebonyolítására;

– a KKV-k bizalma, illetve a pénzügyi szolgáltatásokra és az üzleti támogató infrastruktúrákra és szolgáltatásokra való támaszkodása;

– a vállalkozások által megpályázható strukturális alapok (regionális operatív program és gazdasági és versenyképesség operatív program) nyújtotta lehetőségek és a KKV-k szükségletei közötti eltérések;

– a KKV-k gyengeségei az uniós pályázatok megírásában és a projektek életbe ültetésében.

A kutatás különböző szakaszaiban három egymást kiegészítő módszertant használtunk. Először is a releváns szakirodalmat fésültük át, beleértve a kis- és közepes vállalkozásokkal, azok képviselőivel, tanácsadó cégekkel és a közszféra képviselőivel mások által készített interjúkat. Ezután egy standardizált kérdőívet használtunk, majd ennek az eredményeit fókuszcsoportok és interjúk segítségével ellenőriztük le.

Jelen tanulmányunk első részében néhány statisztikai adat segítségével a régiókat jellemezzük a kis- és közepes vállalkozások szempontjából. Ezt követően pedig a kérdőívek néhány regionális szempontból is érdekes eredményét mutatjuk be.

Kis- és közepes vállalkozások a régiókban[4]

Alkalmazott szám szerint vizsgálva a régiókat, a következőket állapíthatjuk meg a 2008-as évre nézve:

– Románia szintjén az aktív vállalkozások közel 88%-a mikrovállalkozás;

– a mikrovállalkozások és a kis- és közepes vállalkozások közel 99%-át teszik ki a vállalkozásoknak;

[4] A kutatás dokumentálódási szakasza 2010 január–márciusában zajlott, ezért itt csak az addig rendelkezésre álló adatok szerepelnek.

– legmagasabb százalékban a KKV-k a Központi régióban vannak jelen 12,04%-kal, ezt követi Dél-Munténia 11,90%-kal, a Nyugati régió 11,46%-kal, az Észak-Keleti régió 11,45%-kal, Észak-Nyugat 11,13%-kal, Dél-Kelet 10,98%-kal, Délnyugat-Olténia 10,69%-kal, legvégül pedig a Bukarest Ilfov régió 10,63%-kal[5].

1. táblázat. A vállalkozások megoszlása az alkalmazottak száma szerint 2008[6]

	%	%	%	%
	0–9 alkalmazott	10–49 alkalmazott	50–249 alkalmazott	249-nél több alkalmazott
Románia	88,41%	9,27%	1,95%	0,37%
Észak-Nyugat	88,59%	9,37%	1,76%	0,28%
Központi	87,57%	9,85%	2,19%	0,38%
Észak-Kelet	88,21%	9,49%	1,96%	0,34%
Dél-Kelet	88,70%	9,08%	1,90%	0,32%
Bukarest-Ilfov	88,99%	8,73%	1,90%	0,38%
Dél-Munténia	87,67%	9,82%	2,08%	0,43%
Délny.-Olténia	88,87%	8,87%	1,82%	0,44%
Nyugat	88,14%	9,38%	2,08%	0,41%

A vállalkozások szektorok szerinti eloszlása 2008-ban azt mutatja, hogy a legtöbben a kereskedelmi szektorban dolgoznak, országos (majdnem 40%) és a fejlesztési régiók szintjén is. Több mint 7%-ban vállalkozások a következő szektorokban tevékenykedtek 2008-ban (országos és regionális szinten is): feldolgozóipar, építkezések, ingatlan és más szolgáltatások. Az alábbi táblázatban részletesen megfigyelhető a vállalkozások szektoriális megoszlása a fejlesztési régiókban.[7]

[5] INSSE-TEMPO, 2007. március, saját számítások.
[6] INSSE-TEMPO.
[7] INSSE-TEMPO, 2007. március.

2. táblázat. A vállalkozások százaléka[8] 2008-ban

	Mezőgazdaság, vadászat, erdészet	Halászat	Kitermelőipar	Elektromosság, gáz, vízellátás	Feldolgozóipar	Építőipar	Kereskedelem	Vendéglátó-ipar
	%	%	%	%	%	%	%	%
Románia	2,51	0,08	0,23	12,16	0,18	9,04	39,39	4,23
Észak-Nyugat	2,30	0,05	0,31	13,89	0,16	11,54	35,66	4,46
Központi	2,64	0,08	0,24	15,01	0,19	9,70	35,89	5,65
Észak-Kelet	3,11	0,11	0,20	13,86	0,16	8,34	43,76	4,56
Bukarest-Ilfov	0,64	0,06	0,11	8,92	0,15	8,42	34,33	2,34
Dél-Munténia	2,64	0,05	0,34	11,87	0,27	7,41	48,17	5,05
Délny.-Olténia	3,47	0,06	0,33	12,62	0,16	9,32	36,66	5,23
Nyugat	4,00	0,09	0,30	12,77	0,21	9,33	44,90	3,74

	Szállítás, raktározás, kommunikáció	Pénzügyi közvetítés	Ingatlan-ügyletek és más szolgáltatások	Oktatás	Egészségügy és szociális munka	Más tevékenységek
	%	%	%	%	%	%
Románia	7,43	1,06	18,62	0,47	1,79	2,81
Észak-Nyugat	9,34	1,04	16,92	0,34	1,49	2,51
Központi	7,55	0,87	17,25	0,49	1,71	2,72
Észak-Kelet	6,98	0,86	13,37	0,51	1,79	2,38
Bukarest-Ilfov	5,79	1,31	31,32	0,57	2,02	4,03
Dél-Munténia	7,54	1,40	10,65	0,45	2,01	2,14
Délny.-Olténia	7,43	0,97	18,76	0,39	2,02	2,57
Nyugat	7,64	0,82	12,27	0,47	1,41	2,04

[8] INSSE-TEMPO, 2007. március.

A mikrovállalkozások szektorok szerinti megoszlását elemezve a következőket állapíthatjuk meg a 2008-as évre vonatkozóan[9]:

– a legtöbb mikrovállalkozás a kereskedelemben tevékenykedik (40,57%), majd ezt követően az ingatlan és más szolgáltatások szektorában (19,76%);

– bár a legtöbb mikrovállalkozás a kereskedelemben működik, mégis jelentős különbségek tapasztalhatók a fejlesztési régiók között: Bukarest-Ilfov megyében a mikrovállalkozások aránya a legkisebb a kereskedelemben: 34,78%, az Észak-Nyugati régióban ez az arány 36,42%, a Központi régióban 36,91%, a Nyugati régióban 37,67%, az Észak-Keleti régióban 45,30%, a Dél-Keleti régióban 46,96%, Dél-Munténiában 47,02%, Délnyugat-Olténiában pedig 50,05%.

A kisvállalkozások szektorok szerinti megoszlását elemezve a következőket figyelhetjük meg 2008-ban:[10]

– a legnagyobb arányban a kisvállalkozások is a kereskedelemben tevékenykednek (33,63%), ezt követi a feldolgozóipar, majd az építkezések;

– a fejlesztési régiók közötti különbségek itt kisebbek, a kereskedelemben a legkevesebben a Központi régióban (32,03%), a legtöbben a Délnyugat-Olténia régióban (37,53%) vannak.

A közepes vállalkozások szektorok szerinti megoszlásának elemezése a következőket mutatja (2008-as adatok):[11]

– a közepes vállalkozások legnagyobb arányban Romániában a feldolgozóiparban találhatók 37,41%-ban, ezt követi a kereskedelmi és az építkezési szektor;

– minden fejlesztési régióban azon közepes vállalkozások aránya, amelyek az iparban dolgoznak, a legmagasabb, kivéve Bukarest-Ilfovot, ahol a legtöbben a kereskedelemben működnek;

– a feldolgozóiparban a vállalkozások aránya régiónként eltéréseket mutat: Észak-Nyugat 46,00%, Központi 46,29%, Észak-Kelet 38,58%,

[9] INSSE-TEMPO, 2010. március.
[10] INSSE-TEMPO, 2010. március.
[11] INSSE-TEMPO, 2010. március.

Dél-Kelet 36,97%, Bukarest-Ilfov 23,03%, Dél-Munténia 39,95%¸ Délnyugat-Olténia 38,01%, Nyugat 42,59%.

A nagyvállalkozások szektorok szerinti megoszlását elemezve 2008-ban a következőket figyelhetjük meg:[12]

– a nagyvállalkozások legnagyobb arányban a feldolgozóiparban találhatók, ezt követi a kereskedelmi szektor és az ingatlan és más szolgáltatások szektora;

– a feldolgozóiparban lévő vállalkozások aránya régiónként jelentős eltéréseket mutat: Észak-Nyugat 54,67%, Központi 57,52%, Észak-Kelet 48,15%, Dél-Kelet 39,63%, Bukarest-Ilfov 23,23%, Dél-Munténia 51,92%, Délnyugat-Olténia 40,56%, Nyugat 50,68%.

A vállalkozások sűrűsége[13] a fejlesztési régiókban[14]

Az alábbi lineáris regresszió azt mutatja, hogy a vállalkozások sűrűségének (egy adott régióban) varianciáját 99%-ban magyarázzák a következő változók: egy főre jutó GDP, foglalkoztatási ráta, aktivitási ráta.

A regressziós függvény formája a következő: a kis- és közepes vállalkozások sűrűsége$_i$=52,1109 + 0,001366* GDP/lakos$_i$ + 1,20201*foglalkoztatási ráta$_i$ – 1,61654*aktivitási ráta$_i$+ε_i, ahol *i* a régiót jelöli.

3. táblázat. Egy lehetséges lineáris regresszió (2007-es adatok)[15]
(Függő változó a vállalkozások sűrűsége)

	Együttható	Standard hiba	t statisztika	Szignifikanciaszint
Konstans	52,1109	11,4104	4,567	0,0103
gdp/lakos	0,00136678	4.91578e-05	27,80	9.95e-06
Foglalkoztatási ráta	1,20201	0,415226	2,895	0,0443
Aktivitási ráta	-1,61654	0,385429	-4,194	0,0138

[12] INSSE-TEMPO, 2010. március.

[13] A nagyvállalkozásokat is beleszámítva.

[14] Köszönöm dr. Benyovszki Annamária kolléganőmnek ennek az alfejezetnek a kidolgozásában nyújtott segítségét.

[15] TEMPO-INSSE, 2010. március és EUROSTAT 2010. március.

A kérdőívek

A kutatócsoport 2010 márciusában kidolgozott és életbeültetett egy online kérdőívet. Körülbelül 3500 kis- és közepes vállalkozást céloztak meg a Román Kereskedelmi és Ipari Kamara Pro-Business Romania 2010 adatbázisából. Ezt kibővítették kb. 1000 mikrovállalkozással (a regionális operatív programból). A vállalkozások listáját megtisztították úgy, hogy csak azokat tartalmazza, amelyek pályázhatnak a strukturális alapokhoz (és érvényes e-mail címük volt). A válaszadási ráta kicsi volt, kb. 9%, 332 értékelhető kérdőívvel. A válaszokat súlyoztuk a romániai vállalkozások régió és méret szerinti megoszlásával[16] (a Nemzeti Statisztikai Hivatal 2008-as adatai alapján).

A kérdőívnek hét része, tematikája volt: a romániai vállalkozási, jogi és intézményi környezet; a cégek menedzsmentkompetenciái; a vállalkozások tevékenysége és tervei; a KKV-k rendelkezésére álló pénzügyi szolgáltatásokkal való megelégedettség; a vállalkozásokat segítő szolgáltatásokhoz való hozzáférés; a KKV-k kereslete; általános információk a cégről.

Az alábbiakban a tizenegy oldalas kérdőív néhány, témánk szempontjából jelentősebb kérdését emeljük ki. Ilyen volt például a gazdasági közpolitikákat érintő kérdés. Megkértük a KKV-ket, hogy saját szempontjukból minősítsék a közpolitikákat. Ahogy az alábbi táblázatban láthatjuk, a KKV kb. 58%-a úgy gondolja, hogy a romániai közpolitikák inkább nem megfelelők a vállalkozások számára, 28%-a pedig azt, hogy nem megfelelők. A táblázatban megfigyelhetjük a regionális különbségeket is: az Észak-Nyugati régióban lévő KKV-nek 76%-a véli azt, hogy ezek a közpolitikák inkább nem és nem megfelelők számukra, míg Bukarest-Ilfov régióban ugyanezt 98%-ban gondolják.

Arra a kérdésre, hogy a jogi környezet miként befolyásolja a vállalkozások mindennapos munkáját, a következő válaszokat kaptuk:

– A megkérdezetteknek körülbelül 90%-a inkább nincs megelégedve és nincs megelégedve az adórendszer struktúrájával. Léteznek regio-

[16] Itt szeretnék köszönetet mondani dr. Benyovszki Annamária kolléganőmnek a témában nyújtott segítségéért.

4. táblázat. A romániai gazdaságpolitikák..... a KKV-k szükségletei szempontjából[17]

	Bukarest-Ilfov	Nyugat	Központi	Észak-Kelet	Észak-Nyugat	Dél-Kelet	Dél-Munténia	Dél-Nyugat	Románia
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Nagyon megfelelők			2,4	3,0			6,3		1,2
Inkább megfelelők	2,3	6,7	19,5	15,2	24,0	11,8	6,3	20,0	12,0
Inkább nem megfelelők	90,7	56,7	41,5	48,5	46,0	35,3	50,0	60,0	58,6
Egyáltalán nem megfelelők	7,0	36,7	36,6	33,3	30,0	52,9	37,5	20,0	28,2
	100	100	100	100	100	100	100	100	100

nális különbségek, a legtöbb elégedetlen válaszadó, azaz 97% a Bukarest-Ilfov régióban található, a legkevesebb a Dél-Keleti régióban, 78%.

– A vállalkozások 79%-a egyáltalán nincs megelégedve az adóteherrel, a regionális különbségek a Bukarest-Ilfov régióbeli 84,9%-tól az Észak-Nyugati régióbeli 56%-ig terjednek;

– A válaszadók 61%-a inkább nincs megelégedve és egyáltalán nincs megelégedve a munkapiaci szabályozásokkal. A legtöbb elégedetlen válaszadó, azaz 90% Dél-Munténia régióban található, míg a legkevesebb a Nyugati régióban.

– A válaszadók 48%-a inkább meg van elégedve a környezetvédelmi szabályozásokkal. Itt is tapasztalhatók regionális különbségek: 31% Bukarest-Ilfov régióban és 70,4% a Nyugati régióban.

[17] wiiw kérdőív, 2010. március.

– A válaszadók körülbelül 56%-a jobbára elégedett a munkabiztonsági szabályozásokkal. Léteznek regionális különbségek: Bukarest-Ilfov régióban a megkérdezettek 42,4%-a, míg a Nyugati régióban 78%-uk válaszolta azt, hogy inkább elégedett ezen szabályozásokkal.

– A KKV-k körülbelül 54%-a egyáltalán nincs megelégedve a társadalombiztosítási szabályozásokkal. A regionális értékek széles skálán mozognak: 36,7% az Észak-Nyugati régióban és 80% a Bukarest-Ilfov régióban.

– A megkérdezettek kb. 95%-a jobbára nincs és egyáltalán nincs megelégedve a kormánytámogatások struktúrájával. A regionális értékek 90% a Dél-Nyugati régióban és 100% a Bukarest-Ilfov és Dél-Munténia régiókban.

– A megkérdezettek 96%-a jobbára nincs és egyáltalán nincs megelégedve a kormánytámogatások feltételeivel. A regionális értékek a következő határok közé esnek: kb. 90% a Központi és Dél-Nyugati régióban, 100% a Bukarest-Ilfov, Dél-Keleti és Dél-Munténia régiókban.

– A megkérdezettek kb. 66,3%-a jobbára nincs és egyáltalán nincs megelégedve az EU-s támogatások struktúrájával. A regionális értékek a következő határok közé esnek: 39% Központi régió, 83% Bukarest-Ilfov régió.

– A megkérdezettek kb. 76%-a jobbára nincs és egyáltalán nincs megelégedve az EU-s támogatások feltételeivel. A regionális értékek a következő határok közé esnek: kb. 49% Központi régió, 100% Bukarest-Ilfov régió.

Azt is megkérdeztük a vállalkozóktól, hogy melyek azok a tipikus problémák, amelyekkel mindennapos tevékenységük során találkoznak. Egyebek mellett a következőket válaszolták:

– A válaszadók 85%-a jobbára problematikusnak és nagyon problematikusnak tartotta a finanszírozás hiányát. A regionális értékek a következő határok közé esnek: 75% a Dél-Nyugat régióban, 100% Bukarest-Ilfov régióban.

– A válaszadók kb. 93%-a szerint a gazdasági bizonytalanság nagyon problematikus, illetve problematikus. Jelentős regionális különbségek tapasztalhatók: a Bukarest-Ilfov, Dél-Keleti, Dél-Munténia és a

Dél-Nyugati régióban a válaszadók 100%-a problémának tartja a gazdasági bizonytalanságot, míg az Észak-Keleti régióban csak kb. 80%-uk.

– Ami a limitált piacra jutást illeti, a KKV-k 49,9%-a nem érzékelte ezt problémának. Jelentős regionális különbségek léteznek: kb. 68%-a válaszolta ezt a Dél-Nyugati régióban lévőknek és 42,80%-a Bukarest-Ilfovban lévőknek.

A kérdőív tartalmazott olyan kérdéseket is, amelyek a vállalkozások alkalmazottainak a menedzsmentképességére vonatkozott. A kérdésekből a következőket tudtuk meg:

– Körülbelül 38%-uk rendelkezik tanúsított menedzsment-szaktudással. A regionális értékek a következő határok közé esnek: 20,9% a Bukarest-Ilfov régióban, 52,4% a Központi régióban.

– Körülbelül 44%-uk rendelkezik okleveles projektmenedzsment szaktudással. A regionális értékek a következő határok közé esnek: 34,4% a Nyugati régióban és 57% a Bukarest-Ilfov régióban.

– Körülbelül 48%-uk rendelkezik okleveles pénzügyi menedzsment szaktudással. A regionális értékek a következő határok közé esnek: 21,9% a Nyugati régióban és 71,8% a Bukarest-Ilfovi régióban.

– A válaszadók körülbelül 25%-a rendelkezik a termelési folyamat és minőségellenőrzést illető tanúsított szaktudással. A regionális értékek a következő határok közé esnek: 7% Bukarest-Ilfov régióban, 44,2% a Központi régióban.

– A KKV-k kb. 54%-a válaszolta azt, hogy a menedzserek rendelkeznek stratégiaalkotó képességgel. A regionális értékek a következő határok közé esnek: 33,4% Dél-Munténiában és 61,8% a Dél-Keleti régióban.

– A KKV-k közel 54%-a mondta azt, hogy rendelkezik 1–3 éves stratégiai tervvel, s amint azt az alábbi táblázatban is láthatjuk, a regionális értékek a következő határok közé esnek: 60,5% a Központi régióban és 44,4% a Dél-Nyugati régióban.

Arra kértük a vállalkozásokat, fogalmazzák meg, milyen befektetéseket tartanak fontosnak a vállalkozás fejlődése szempontjából. A válaszok a következőket mutatták:

– A KKV-k 48%-a tartotta nagyon fontosnak az új székhely építését vagy megvásárlását. A regionális értékek a következő határok között voltak: 29,4% a Dél-Nyugati régióban és 53,6% a Nyugati régióban.

5. táblázat. Rendelkezik-e az ön cége stratégiai tervvel vagy másképpen leírt jövőbeli fejlődési irányokkal?[18]

	Bukarest-Ilfov	Nyugat	Központi	Észak-Kelet	Észak-Nyugat	Dél-Kelet	Dél-Munténia	Dél-Nyugat	Románia
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Igen, a következő 1–3 évre	57,60	51,50	60,50	48,50	57,10	50,00	45,20	44,40	53,70
Igen, több mint 3 évre	15,30	18,20	11,60	15,20	16,30	11,80	19,40	22,20	15,60
Nem, de készülőben van	12,90	18,20	18,60	21,20	12,20	20,60	22,60	16,70	16,90
Nem	14,10	12,10	9,30	15,20	14,30	17,60	12,90	16,70	13,80

– A válaszadók majdnem 66%-a tartotta nagyon fontosnak az új technológiák beszerzését. A regionális értékek a következő határok közé esnek: 58,8% a Bukarest-Ilfov régióban és 75% a Dél-Nyugati régióban.

– A KKV-k kb. 21%-a tartotta nagyon fontosnak az új IT vagy menedzsmenteszközök beszerzését. A regionális értékek a következő határok közé esnek: 2,7% Bukarest-Ilfov régióban és 33,3% a Dél-Keleti régióban.

– A válaszadók kb. 28%-a tartotta fontosnak a K+F befektetést. A regionális értékek a következő határok közé esnek: 14% a Dél-Keleti régióban és 38,1% a Dél-Munténia régióban.

Megkérdeztük a KKV-ket, hogy van-e jelenleg befektetési projektjük vagy olyan, amit az elkövetkező 1–3 évben kezdenek el megvalósítani. Körülbelül 35%-uk válaszolt igennel, de amint az alábbi táblázat is mutatja, igen jelentősek a regionális különbségek.

[18] wiiw kérdőív, 2010. március.

6. táblázat. Tervezett befektetések[19]

	Bukarest-Ilfov	Nyugat	Központi	Észak-Kelet	Észak-Nyugat	Dél-Kelet	Dél-Munténia	Dél-Nyugat	Románia
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Igen, befejezett		9,10	14,30	8,80	14,30	5,70		10,50	7,00
Igen, folyamatban	53,50	30,30	42,90	17,60	36,70	22,90	48,40	31,60	38,60
Igen, tervezzük	31,40	30,30	35,70	35,30	32,70	45,70	38,70	31,60	34,70
Nem	15,10	30,30	7,10	38,20	16,30	25,70	12,90	26,30	19,80

A megkérdezettek kb. 30%-a sikerrel pályázott az EU-alapokra, de amint az alábbi táblázatban is látható, léteznek regionális különbségek.

7. táblázat. Az EU-s alapok felhasználása (pályáztak-e vagy tervezik)[20]

	Bukarest-Ilfov	Nyugat	Központi	Észak-Kelet	Észak-Nyugat	Dél-Kelet	Dél-Munténia	Dél-Nyugat	Románia
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Nem	34,10	31,30	2,30	35,30	10,20	54,30	16,10	36,80	26,80
Nem, de tervezzük	52,90	21,90	27,90	26,50	20,40	14,30	38,70		30,50
Igen, sikerrel	12,90	21,90	53,50	29,40	46,90	17,10	25,80	42,10	29,30
Igen, de sikertelenül		25,00	16,30	8,80	22,40	14,30	19,40	21,10	13,40

[19] wiiw kérdőív, 2010. március.
[20] wiiw kérdőív, 2010. március.

Megkérdeztük a résztvevőket, hogy használnának-e külső szakértelmet a pályázáshoz. A válaszadóknak körülbelül 46%-a igennel felelt. Az alábbi táblázatban megfigyelhetjük a régiók közötti különbségeket.

8. táblázat. Külső szakértelem felhasználása[21]

	Bukarest-Ilfov	Nyugat	Központi	Észak-Kelet	Észak-Nyugat	Dél-Kelet	Dél-Munténia	Dél-Nyugat	Románia
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Nem	19,30	40,90	19,50	50,00	35,60	43,80	46,20	33,30	32,40
Igen, kizárólagosan	61,40	27,30	58,50	22,70	55,60	31,30	30,80	25,00	46,10
Igen, de nem kizárólagosan	19,30	31,80	22,00	27,30	8,90	25,00	23,10	41,70	21,60

Megkértük az EU-s alapokra sikeresen pályázókat, hogy sorolják fel a felmerült problémákat. A következőket tudtuk meg:

– A válaszadók kb. 55%-a úgy gondolja, hogy az önrész problémát jelent. A regionális értékek a következő határok közé esnek: 26,7% a Nyugati régióban és 100% a Bukarest-Ilfov régióban.

– A válaszadók kb. 42%-a gondolja úgy, hogy a részvételi feltételek jelentenek problémát. A regionális értékek a következő határok közé esnek: 33,30% a Dél-Keleti régióban és 60% a Nyugati régióban.

– A válaszadók kb. 32%-a úgy gondolja, hogy a pozitív cash-flow feltétel problémát okoz. A regionális értékek a következő határok közé esnek: 18,20% a Dél-Keleti régióban és 50% a Dél-Nyugati régióban.

– A válaszadók kb. 25%-a gondolja azt, hogy a nem egyértelmű életbe ültetési procedúrák jelentenek gondot. Itt a regionális értékek a következő határok közé esnek: 10,3% a Központi régióban és 63,6% a Dél-Keleti régióban.

[21] wiiw kérdőív, 2010. március.

9. táblázat. A pályázás és életbe ültetés során felmerült problémák[22]

	Bukarest-Ilfov	Nyugat	Központi	Észak-Kelet	Észak-Nyugat	Dél-Kelet	Dél-Munténia	Dél-Nyugat	Románia
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
önrész	100,0	26,70	53,30	54,50	47,10	63,60	57,10	63,60	54,70
a bankok feltételei		60,00	50,00	50,00	42,90	33,30	38,50	36,40	41,70
pozitív cash flow		31,30	34,50	41,70	31,40	18,20	38,50	50,00	31,70
nem egyértelmű életbe ültetési eljárások		18,80	10,30	33,30	32,40	63,60	30,80	16,70	24,60
nehéz kommunikáció		26,70	30,00	25,00	32,40	58,30	28,60	50,00	31,40
túl komplikált közbeszerzési eljárás		66,70	30,00	36,40	47,10	80,00	57,10	33,30	43,10
visszatérítések túl lassúak	100,0	40,00	58,60	41,70	60,60	66,70	64,30	58,30	60,10
túl komplikált pályázási űrlapok, procedúrák		50,00	36,70	50,00	48,60	45,50	21,40	16,70	36,90
időkorlátok		33,30	35,70	40,00	42,90	45,50	50,00	16,70	35,30
a pályáztató intézmények nem segítőkészek		46,70	23,30	25,00	36,40	63,60	35,70	33,30	32,60
elégtelen külső tanácsadás		31,30	13,30	8,30	23,50	27,30	21,40	16,70	18,60
korrupció		33,30	13,30	15,40	26,50	27,30	7,10	7,70	17,70

[22] wiiw kérdőív, 2010. március.

– A KKV-k 32%-a érzékeli a nehéz kommunikációt problémaként. A regionális értékek a következő határok közé esnek: 25% az Észak-Keleti régióban és 58,3% a Dél-Keleti régióban.

– A vállalkozások közel 43%-a hiszi azt, hogy a túl komplikált közbeszerzési eljárások jelentenek problémát. Itt a regionális értékek a következő határok közé esnek: 30% a Központi régióban és 80% a Dél-Keleti régióban.

– A vállalkozások közel 60%-a gondolja, hogy a visszafizetési procedúrák túl lassúak. A regionális értékek a következő határok közé esnek: 40% a Nyugati régióban és 100% a Bukarest-Ilfov régióban.

– A vállalkozások közel 37%-a gondolja azt, hogy a pályázási űrlapok és procedúrák túl komplikáltak. Itt a regionális értékek a következő határok közé esnek: 16,7% a Dél-Nyugati régióban és 50% az Észak-Keleti régióban.

Következtetések helyett

A kérdőívre adott válaszok egy részénél khi négyzet tesztet végeztünk azért, hogy megvizsgáljuk: létezik-e kapcsolat aközött, hogy egy vállalkozás milyen régióban van, illetve egy adott kérdésre hogyan válaszolt. A tesztek elemzése után 95%-os szignifikanciaszinten állíthatjuk azt, hogy kapcsolat van aközött, hogy egy vállalkozás milyen régióban van és aközött, hogy:

– a vállalkozásnak jelenleg vannak életbe ültetendő projektjei vagy a jövőben tervezi azokat elkezdeni;

– a vállalkozás pályázott strukturális alapokra;

– a vállalkozás problémaként nevezte meg a bankok hitelfeltételeit a projektek életbe ültetése során;

– vállalkozás problémaként jelölte meg a nem átlátható pályázati és életbe ültetési procedúrákat;

– a vállalkozás problémaként jelölte meg az irányító hatósággal való nehéz kommunikációt;

– a vállalkozás problémaként jelölte meg a túl bonyolult közbeszerzési eljárást;

– a vállalkozás problémaként jelölte meg a túl komplikált pályázati és életbe ültetési eljárást;

– a vállalkozás problémaként jelölte meg az időkorlátokat;

– a vállalkozás problémaként jelölte meg a pályáztató hatóságok támogatásának hiányát a pályázási és életbe ültetési folyamat során;

– a vállalkozás a korrupciót jelölte meg problémaként;

– a vállalkozás mennyire ismerte az ipari és technológiai parkokat;

– a vállalkozás mennyire ismerte a tanácsadó szervezeteket, kereskedelmi és ipari kamarákat, valamint az ipari klasztereket;

– a vállalkozás hogyan gondolkodik a képzés, IT, HR, marketing kihelyezéséről

– hogy mennyire fontos a vállalkozásnak a képzett munkaerőhöz, menedzsmentképességekhez és vállalkozási szövetségekhez való hozzájutás;

– a vállalkozás hogyan gondolkodik a KKV-at érintő politikákról;

– a vállalkozás mennyire van megelégedve az adórendszerrel és a környezetvédelmi szabályozással;

– a vállalkozás mennyire van megelégedve az állami támogatás struktúrájával és feltételeivel, valamint az EU-s támogatás struktúrájával és feltételeivel.

Azt mondhatjuk tehát, hogy a KKV-k válaszai közötti különbségeket a regionális elhelyezkedésük is befolyásolta.